

Натомість є ще значна частина відомих міжнародних компаній, що залишилися працювати в Росії, деякі задекларувавши вихід, продовжують виплачувати заробітну плату працівникам та податки до бюджету, більше 15% якого йде на війну з Україною. Навіть сьогодні ті компанії, що залишилися в Росії сплачують більше 20 млрд. доларів податків, 40 % з них становлять тютюнові гіганти. Колосальні суми надходять в якості сплати за нафту та газ, ціни на які досягли максимумів за останні роки. Зіскочити з енергетичної залежності від Росії країнам ЄС досить не просто, Розуміючи це, Путін вимагає сплату за газ у російських рублях. Чи дасть достойну відповідь агресору Захід покажуть найближчі дні.

Перелік використаних джерел:

1. Бизнес на крови. Які міжнародні компанії фінансують російську армію?
URL. <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/16/684019/>:

Сиротюк Дмитро

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОФШОРНІ ЗОНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Глобалізація фінансових ринків зробила фінансові відносини самостійним фактором розвитку світової економіки, де офшорний капітал розглядається як особлива форма руху фінансового капіталу. Інтернаціоналізація світових фінансів сприяла виникненню офшорних фінансових центрів: національний капітал вийшов за межі країн і направився у напрямку сприятливих умов розвитку. В умовах глобалізації фінансові потоки стали самостійною силою, що значним чином вплинуло на розвиток продуктивних сил і міжнародні економічні відносини: стимулювання виробництва, експорт та імпорт товарів і послуг, розвиток міжнародних комунікацій та обмін інформацією. У міжнародному обміні зросла частка фінансових послуг. Все це призвело до ускладнення зв'язків між окремими державами та посилило вплив фінансів на процес відтворення [1].

Сьогодні можна виокремити п'ять основних дислокацій офшорних зон, а також поодинокі офшори і «податкові гавані»:

1. Африканська (Сейшельські острови, Ліберія, Маврикій).
2. Азіатсько-Тихоокеанська (Вануату, острови Кука, Лабуан, Науру, Самоа, Тонга).
3. Карибська (Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські острови, Барбадос, Беліз, Бермудські острови, Віргінські острови (США), Домініка, Монтсеррат, Кайманові острови, Гренада, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія).

4. Європейська (Андорра, Кіпр, Гібралтар, Гернсі, Ліхтенштейн, Мальта, Монако, острів Мен, Нормандські острови).

5. Близький Схід (Бахрейн, Дубай, Ліван) [2].

Таке розміщення офшорів поблизу від головних фінансових центрів і потоків руху капіталу сприяло їх перетворенню в потужні розподільні центри глобальних фінансових потоків. Водночас завдяки Інтернету та сучасним засобам зв'язку багато пізніх офшорів не настільки прив'язані до світових центрів ділової активності. Спільними для кожної з вказаних офшорних юрисдикцій є кілька ключових моментів. По-перше, відсутність у відкритому доступі інформації про директорів і власників (кінцевих бенефіціарів) компанії, що робить вказані офшорні юрисдикції дуже популярними серед тих, кому необхідно приховувати свої статки чи нелегальні доходи. По-друге, вказані офшорні юрисдикції не оподатковують прибуток офшорних компаній. Так, офшорні компанії, утворені у наведених юрисдикціях, мають лише сплачувати фіксовану суму щорічного податку, що, знову ж таки, робить їх дуже вигідними для бажаючих зменшити рівень оподаткованого прибутку чи взагалі ухилитися від його сплати [3].

Вигоду від наявності офшорного фінансового центру мають в основному країни зі слабким розвитком промисловості або невеликі за розміром острівні держави, адже це дозволяє їм значно збільшувати обсяги валового внутрішнього продукту і доходи державного бюджету, фактично не затрачуючи жодних ресурсів. З іншого боку, використання послуг офшорних фінансових центрів є вигідним не лише для нелегальних операцій, але й для ведення легального бізнесу країн з усього світу, оскільки дозволяє оптимізувати податкові витрати компанії. Найпоширенішим є застосування експортних схем, в яких офшорна компанія виступає торговим посередником. За умови легального зменшення обсягу податкових платежів, офшорна компанія створюється в зонах з низькими ставками оподаткування, що дозволяє підприємству отримувати додаткові прибутки, зменшивши обсяги витрат на сплату податків.

Існує велика кількість схем як для зменшення обсягів оподаткування, так і для його уникнення чи легалізації коштів, отриманих нелегальним шляхом за допомогою офшорних юрисдикцій. При цьому, від таких схем вииграють як компанії власники активів, так і самі офшорні юрисдикції, нарощуючи суми свого валового внутрішнього продукту. Також варто відзначити, що не всі схеми з використанням офшорних компаній і навіть не всі офшорні юрисдикції мають високу надійність. Чим вищою є репутація, тим дорожче обходиться обслуговування компанії в цій юрисдикції (необхідність ведення бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами, обов'язковий аудит, ведення документообігу). Проте інвестування коштів у респектабельні юрисдикції зазвичай дає вищу фінансову віддачу [4].

Перелік використаних джерел:

1. Черепухіна Н. Правила офшорного бізнесу. *Ринок капіталу*. 2008. № 11. С. 68.

2. Хейфец Б.А. Оффшорные юрисдикции в глобальной и национальной экономике. Економіка. 2010. 335 с.

3. Макаренко М., Іванова Л. Сучасні офшорні юрисдикції: можливості і переваги для бізнесу. Економіка та суспільство. Випуск 32. 2021. С. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-39>.

4. Riley A. Dealing with the offshore economy. The threat of offshore finance to the west and how to deal with it. 2019. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/04/Dealing_with_the_Offshore_Economy_pdf.

Хаджинов Ілля

д-р екон. н., професор, проректор з наукової роботи,
професор кафедри міжнародних економічних відносин,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця

КРУГОВІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ БІЗНЕС ПРАКТИЦІ

З недавнього часу в літературі з'явилося поняття бізнес-моделей в циркулярній економіці, які пропонують можливі шляхи інновацій в бізнесі, пов'язаних з проблемами стійкості. Функціонування бізнес-моделей безвідходного виробництва надасть фірмам стимул продовжувати термін служби продуктів, щоб вони були максимально інтенсивно використані, щоб зробити їх максимально ефективними з точки зору витрат і матеріалів, та максимально використовувати їх після кінця життя продукту.

Бізнес-моделі є важливим інструментом, який незалежно від свого інноваційного профілю може відкрити шлях до циркулярної економіки. Не всі бізнес-моделі в циркулярній економіці обов'язково є інноваційними: деякі з них можуть бути зосереджені на циркулярній економіці; в той час, як інші можуть брати участь у циркулярній економіці, оскільки вони використовують інфраструктури, продукти чи послуги, які забезпечують циркулярну економіку. Бізнес-моделі можуть виконувати такі важливі функції, як [1]:

– забезпечення базової інфраструктури: системи збору або платформи, що пов'язують сторону попиту та пропозиції, для того, щоб дозволити процедури відходів як ресурсу або розподіл та використання вторинної сировини;

– сприяння вигодам від транскордонного, міжгалузевого та міжгалузевого охоплення та від глобальних ланцюгів поставок;

– підтримка прийняття рішень підприємствами: надання інструментів для пояснення, наскільки повторне використання, ремонт, відновлення виробництва, переробка або продаж належної обробки продукту, компонента чи матеріалу;